

INSERTIUNI:
se plătesc cu prețuri foarte
reduse.
—
Manuscrisurile sunt a se adresa
redacției și acelea nu se în-
poiază.

Episolele nefrancate nu se primesc.

ACTIVITATEA

ABONAMENT:
Pe an 6 cor. pe 1/2 an 3 cor.
—
Pentru plugari—țărani pe an
4 coroane.
—
Pentru România și străinătate
Pe an 16 franci.
—
Un număr costă 12 bani

EDITOR, PROPRIETAR ȘI ȘEF-REDACTOR:

DR. AUREL MUNTEAN

— Apare în fiecare Joi. —

REDACTOR RESPONSABIL:

LAURIAN BERCIAN

„Asociațiunea” la Timișoara.

Ședința I.

Mercuri la orele 11 20 min. deschide adunarea dl. *Dr. Liviu Lemenyi*, ca delegat al Comitetului central cu următorul discurs:

Onorată adunare generală!

Diferite cauze de natură diferită au împedat pe bărbații aceia, cari erau mult mai chemați decât mine de a conduce această adunare generală.

Numai în momentul din urmă m'a distins comitetul central cu onorifică sarcină, la care nu m'am așteptat, cred deci, că onorata adunare generală va fi cu indulgență față de mine și va aprecia mai mult bunele mele intențiuni, decât modestele mele puteri.

Natura incidentală a misiunii mele aduce cu sine, că nici nu mă simt chemat a desvolta înaintea Domniilor-Voastră vre-un sistematic program sau vre-o reprivire mai amănunțită, cu atât mai vârtos, căci raportul general al comitetului central servește de bună orientare.

Chemarea măreață a Asociațiunii noastre o cunoaște fiecare membru al ei, o cunoaște fiecare Român.

Scopul pe care-l urmărește Asociațiunea noastră este atât de nobil atât de just, încât și străinul este dator să-l aproabe.

Scopul Asociațiunii este cultivarea poporului român, conservarea și dezvoltarea dulcii noastre limbi strămoșești, și — urmărind acest scop — deoparte îndeplinim numai datorința sacră firească, de altă parte usăm de un drept neprescriptibil înăscut fiecărui individ și fiecărui popor de un drept divin de Dzeu binecuvântat.

Datorința noastră și dreptul nostru de a cultiva și desvolta limba noastră sunt cu atât mai evidente, cu cât putem constata faptul, că a noastră Asociațiune nici-odată nici nu s'a gândit chiar la aceea, ca să easă cu tendințele sale din cadrul poporului român, nici când nu a căutat a cuceri dela alții, ci numai a conserva și a desvolta ce e al său.

Astfel mare păcat comite acela, păcat în contra legilor eterne, care privește cu ochi răi tendințele noastre culturale, cu care nimic alta nu țintim, decât ca și poporul nostru în limba sa și prin limba sa în nobilă frățească emulațiune cu celelalte popoare, spre binele patriei comune, să ocupe pe teren cultural locul acela demn, la care de Providență e chemat conform însușirilor sale, pe cari nici vitregitatea secolilor nu le-a putut înăbuși.

Asociațiunea noastră, mai cu seamă de când activitatea ei se extinde asupra tuturor locurilor din această țară locuite de Români, este singura instituțiune, care întrunește toată suflarea românească din acest regat, ia ea se manifestează unitatea noastră, scopul ei este acela la a cărui ajungere egală în-suflețire putem conlucra: putem zice deci — variind o vorbă vestită — că în tabăra Asociațiunii se află poporul român din această țară.

Această tabără trebuie să o apărăm de ori-ce dușman, să o apărăm cu

arma culturii, arma cea mai puternică, și să știm, că pierdută va fi limba noastră, pierdut poporul nostru când această tabără nu o vom ști apăra, dar' o vom apăra cu glorie și cu isbândă, căci purtăm luptă dreaptă și luptăm pentru existența, căci poporul, care nu e capace de cultură, acela nu e nici demn de viață.

Când s'au modificat vechile statute ale Reuniunii noastre, și în special s'a lărgit teritoriul ei de activitate, s'au aflat oameni, cari din diferite puncte de vedere cu totul opuse se temeau sau se bucurau de acele schimbări prevăzând, fiecare parte din al seu punct de vedere, efecte dăunătoare pentru interesele culturale românești.

Eată însă experiența dovedește, că nebasate au fost de-oparte temerile, și de altă parte nerealisate au rămas speranțele, ear' Asociațiunea noastră, tocmai de când în brațele sale cuprinde pe toți românii din patrie, a luat cel mai frumos avânt.

Cu vie plăcere am venit deci de-astădată în acest frumos emporiu al vechiului Bănat, în istorica cetate Timișoara, și cu bucurie vedem adunată în această sală floarea României din aceste părți.

Dacă e adevărat aceea, că renașterea culturală a României din Ardeal a isvorit din acea fântână multe veacuri acoperită și suprimată de ordela barbare ale secolilor trecuți trebuie să constatăm și aceea, că prin părțile Bănătului s'a născut prima mișcare pentru cultivarea poporului român și a limbei sale, prin părțile acestea s'a înființat primul institut pedagogic, din care au purces apostolii învățători, căroră este a se mulțumi faptul că pușini țărani așii în acest ținut, — fie dintre cei mai bătrâni — cari nu știu carte. Meritul acesta a românilor din Bănat este cu atât mai mare căci în timpurile acelea biserica ortodoxă era supusă unei erachii străine.

Cu plăcere pot constata și faptul acela, că tot din părțile Bănătului mai întâi s'au ivit bărbați, cari din căldura inimii lor s'au ocupat cu aparat științific, cu limba română, cu orginea ei, cu structura ei, cu dezvoltare ei.

E deci lucru firesc, că bucuros am venit din depărtări urmând frățeasca invitare adresată nouă și nu ne îndoim, că întrunirea noastră de aici va forma o treaptă nouă către înălțimea idealului nostru cultural, la care nisui, Declar aduarea generală a Asociațiunii deschisă.

Dl. *Emanuil Ungureanu*, Directorul Desp. Timișoara al Asociațiunii, salută adunarea cu următorul discurs:

Prea Onorate Dle Președinte!

Prea Onorat Comitet Central!

Inteligența română din despărțământul Timișorii, reprezentată prin comitetul despărțământului, când a invitat Asociațiunea pentru literatura română și cultura poporului român, ca să-și țină adunarea generală în ăst an în Timișoara, a voit să dea dovadă, că totdeauna e gata a sprijini instituțiunile noastre culturale.

Din motiv de mare însemnătate s'a aflat îndemnată această inteligență

a se înrola între sprijinitorii Asociațiunii și prin aceasta a culturii poporului nostru; acest motiv e, că în multe locuri locuite de Români, asemenea și în ținutul și jurul despărțământului Timișorii, poporul român nici intelectualminte nu e așa de deșteptat, nici materialminte nu înaintează așa, ca să poată ținea pași cu celelalte popoare intelectualminte mai deșteptate și materialminte mai înaintate; noi pe aici vedem, că în atingere cu alte neamuri conlocuitoare și în viața socială și pe terenul economic tot poporul nostru se arată inferior, el e partea, care cedează.

Această împrejurare ne-a dus pe noi la convingerea, că deși avem în mare parte școale bune populare, deși școala bună populară contribuie mult la deșteptarea și moralizarea poporului, dar' totuși față cu emulațiunea popoarelor pentru superioritatea și domnirea culturală și economică, pentru poporul nostru dela sate acum numai e destulă instrucțiunea și educațiunea, ce o capătă în școala populară; — instrucțiunea și educațiunea din școala populară trebuie acum și la noi privită de minimalul cultural, ce e de lipsă în viața poporului, ca pe acest fundament să se poată treptat mai departe desvolta și întări; — deci la noi se arată în mod imperativ trebuința, ca poporul nostru, — precum fac și alte popoare mai culte, — să capete învățatură și după ce a eșit din școala populară; trebuie și mai departe să se lumineze, ca se poată susținea și întări, însă dezvoltarea culturală să nu fie numai intelectuală, ci să fie și economică, adevă poporul român să nu fie numai cu carte, dar' să fie și econom bun.

Aflu de lipsă a releva, că față cu progresul rapid, ce-l fac acum alte neamuri pe terenul economic, trebuie și noi în lucrările noastre culturale, în promovarea culturii generale a poporului nostru să avem totdeauna înaintea ochilor și dezvoltarea și întărirea lui economică, — pentru-că e frumos idealismul, cultivarea lui dă semn de sentiment nobil, trebuie să cultivăm și noi idealismul; acesta ne învață să ținem la naționalitatea, la limba și legea noastră, la portul, tradițiunile și datinile părinților noștri, ne învață să rămânem credincioși strănepoții ai strămoșilor noștri, adevă să rămânem Români, ce au fost și dinșii.

Din idealism răsare sentimentul de dreptate și onestitate; să cultivăm acest sentiment cu mare zel, ca să nobilităm caracterul poporului, să-i ridicăm nivelul moral; în munca noastră culturală să ținim într'acolo, ca fiecărui Român să i-se prefacă în instinct, ca să fie om cinstit și om de omenie.

Dar' să ținem cont de spiritul timpului și de împrejurările, în cari trăim să nu uităm că trăim într'o epocă, în care alătura cu idealismul în grad asemenea de mare domnește și realismul sau mai bine zis materialismul, adevă tărâ economică, sau puterea averii; — să nu perdem din vedere, că un popor fie el cât de idealist, dacă nu se nisuește să ajungă și la bunăstare materială, dacă nu se nisuește să se întărească și în avere, dacă pe moșiile și pământul moștenit dela părinții lui se

lătesc și întăresc alte neamuri, atunci poporul cel sărăcit, tocmai ca un om, care suferă de boală fără leac, cu timpul trebuie să peară.

Acest adevăr de noi aplicat, ca să fie bine înțeles și de pătura societății noastre, care n'are multă carte, zic: *că înzadar vom cânta noi Deșteaptă-te Române, dacă alte neamuri vor cum-țera holdele și moșiile Românilor.*

Spre paguba noastră până în timpul cel mai nou am fost idealști și de acolo vine, că ne tot tânguim, că suntem săraci, ce în parte nu e adevărat, deci acum nu e mai destul din idealism să zicem: să ne păstrăm și apărăm limba și legea strămoșască; — acum, dacă voim să trăim și să trăim pe acest pământ, unde au trăit și strămoșii noștri, trebuie să zicem: să ne păstrăm și apărăm limba, legea și moșia; această treime așii dorii eu să fie scrisă în catechismul poporului român.

Intr'acele instituțiuni culturale, cari sunt chemate să grijască, ca poporul nostru să capete învățatură și după ce a eșit din școala populară, cari sunt chemate a cultiva și desvolta literatura noastră, și prin munca lor a da direcțiune dezvoltării noastre culturale, în prima linie stă și Asociațiunea pentru literatura română și cultura poporului român, pe care D-Voastră onorat Comitet central o reprezentați.

Dacă ne gândim, că munca noastră culturală și cu aceasta împreună întreaga activitate a Asociațiunii e avisată numai la sprijinul nostru, dacă considerăm, cât de mare e problema, ce are Asociațiunea a o deslega și cât de grele sunt datorințele, ce are a le îndeplini, — atunci dela fiecare Român, fără deschilinire de sex, care voește ca să fie ținut de Român și de om inteligent, dela fiecare Român, care pricepe, că numai promovarea culturii poporului nostru e mântuirea noastră, trebuie să pretindem, ca să între în șirul sprijinitorilor Asociațiunii, pentru-că cine sprijinește această Asociațiune, acela sprijinește cultura poporului român.

Acum onorat Comitet central în numele despărțământului nostru asiguran-du-Vă de stima și recunoștința noastră pentru zelul și iubirea de neam cu care conduceți afacerile Asociațiunii și mulțumindu-Vă pentru ostenelele, ce la puneți ca jertfă pe altarul culturii poporului nostru — am onoarea a Vă saluta.

Dl. *Dr. George Dobrin*, reprezentant al »Societății pentru crearea unui fond de teatru român«, salută adunarea cu următorul discurs rostit cu vervă oratorică:

Onorată adunare generală!

Moșii și părinții noștri, desbrăcați de egoismul ce caracterizează zilele noastre și învăpăiați de ideal național, la anii 1860 au alcătuit Asociațiunea, care până la 1896 s'a restrâns numai la Transilvania, ear' de atunci și-a întins aripile asupra tuturor ținuturilor locuite de Români de sub coroana sf. Ștefan, și care acum își ține a patra adunare generală în părțile bănățene.

Asociațiunea e necondiționat fătul idealismului, de-oarece vedem, că azi veleități de natură materialistă deabia fi fac posibil înaintarea, desvolta-

rea și realizarea marilor și frumoșelor planuri ce și le-a pus

Cei dela 1860 au știut să se avênte pentru neam mai mult decât noi!

Apărut acest soare pe firmamentul culturii noastre naționale, nu a putut rămânea singur, căci ai noștri cunoșteau marea adevăr, că cultura adevărată nu se constituie numai din știință. De-abia trecută știința printre retoarta artei, produce cultură.

Ca inspirați au înaintat dar' pe calea naturală. După zece ani de muncă, în decursul cărora soarele nostru, „Astra”, a răspândit lumina, cunoștințele în popor — s'a fondat la anii 1870 »Societatea pentru creerea unui fond de teatru român«, care vine acum prin mine a Vă aduce omagiile sale de admirație. Prin creerea acestei Societăți s'a alcătuit partea întregitoare a culturii naționale, s'a instituit retorta artei pentru bogăția cunoștințelor, a căror adunare și răspândire constituie mențiunea »Astrei«.

Ca soare și lună își au dar' aceste două mari societăți mențiua lor în viața noastră culturală; ele sunt chemate, ca mână în mână muncind să ne consolideze cultura românească. Aici desbinarea nu are loc și invidia, — poroclită mai dăunăzi, nimerit, »marea boală națională«, — nu-i ertat să bântue în aceste înalte foculare întregitoare ale neamului nostru.

Grijind astfel de promovarea culturii și convingși înaintașii noștri, că în viața unui popor, la care conștiința individualității sale totdeauna a fost vie și va fi și în viitor pe lângă toate pedecile ce i-se pun, pe lângă cultură, bună starea joacă un rol dirimător — au dat impuls înființării bancelor noastre și asocierilor economice, chemate să asigure consolidarea și forța culturii naționale. Și acest pas a fost natural.

E sigur, că băncile noastre încă își au activitatea lor binecuvântată, dacă stau în serviciul ideii fundamentale, din care au răsărit, și nu se perd pe povârnișe, cari duc la distrugere națională. Acestea ar trebui să fie totdeauna fundamentul și stâlpii, cari sprijinesc și supoarta grandiosul edificiu al culturii naționale.

Ca prin minune înjghebat astfel sistemul vieții noastre culturale și economice, în jurul bisericeii și a școalei, acum e datorința noastră să grijim, ca să producă roade pricinice firei și aspirațiilor neamului nostru. Ni-se impune dar' jertfa, care avem să o aducem prin concentrarea activității noastre pe aceste terene.

Numai munca concentrică și cons-

tantă, consecventă și solidară în ale culturii și economiei, va putea ajuta neamului nostru la cupabilitatea de concurență și rezistență.

Salut deci în numele »Societății pentru creerea unui fond de teatru român« Asociațiunea noastră, care are să steie în fruntea acestei munci și-urez izbândă! (Aplause).

Fâncețele meșteșugite

La noi în țară pe an ce merge și mai cu seamă ăst timp, unde seceta se resimte ca o năpaste, dela un capăt până la celalalt al țerei, auzim tânguiri, că nu se mai pot ține vite din pricină că le lipsesc iamașurile și livezile. De almintrelea este și ușor de înțeles, că pe măsura ce se întinde cultura grânelor și altor plante, spre pildă porumbul rapița, sfecla de zahăr, și altele pe aceiași măsură trebuie să scadă și întinderea fâncețelor naturale, unde mâna omului nu lucrează, decât doară la vreme de coasă.

Pe cât timp pădurile se tăiau mai fără de chibzuință decât astăzi, oamenii făceau tot una cu pământul codrii întregi, încât acolo, unde acum 30—50 ani era sălbăticie, astăzi crește porumb și grâu, ori e pășune de vite.

Deoarece însă și cultura grânelor la noi nu-i tocmai îngrijită și economul nu știe și de multe ori nici nu vrea să-i ea osteneala de a scoate de pe o întindere mică de pământ o recoltă cât se poate mai mare, de aceea caută de a se tot întinde pe suprafețe din ce în ce mai mari, are nevoie de ogoare din ce în ce mai coprinse, și pentru aceasta îngustează dacă se poate în fiecare an islazul și livezile de fânțe.

Acest rău îl simte mai mult cel mic, care are numai un petec de pământ, unde trebuie să facă de toate, și porumb pentru hrana lui, și fân pentru nutrețul vitelor. Proprietarul mare mai schimbă pământul, îl mai lasă să se odihnească, și cu chipul acesta capătă un lăneț pentru vite, ce-i drept cam slab, dar' totuși îl capătă, pe câtă vreme săteanul cu câteva holduțe se învârtește într'un loc, e nevoit a intra în voiele cu proprietarul mai mare, pentru islaz; invoiala făcându-se în bani ori în muncă, vâră pe sătean în datorii, din care nu mai iese. Aceasta este și una din pricinile pentru cari au început să se împuțineze și numărul vitelor, căci Românul era deprins din strămoși de a avea pentru vitele sale o pășune cât o moșie de mare și când acesta n'a mai fost cu puțință, a început să mai împuțineze din vite, în loc de a căuta să se folo-

sească de mijloacele întrebuițate în alte țeri, unde oamenii țin vite multe, pe pământ puțin. Venim deci într'ajutorul cetitorilor noștri, ca să-i sfătuim, cum e mai bine să reușească cătră belșugul dorit; căci nu toți pot să meargă în călătoria îndelungate, ca să vază cum se îndeletnicesc cu lucrul pământului și alte neamuri streine.

Trebuie de a părăsi chipul rău și păgubitor al plugăritului de astăzi și de a-l înlocui cu altul potrivit nevoilor pe cari le simte agricultura acestei țeri. Trebuie să se dea o mai mare întindere creșterii vitelor, nu numai că prin ea se poate aduce frumoși bani în casă, ci și din pricină că acolo unde sunt vite, este băligar, ear' un pământ îngrășat cu băligar de grajd, dă un rod mai mult și mai bun, decât unul secătuit și sărăcit.

Că în vremea noastră pământul de muncă s'a împuținat, este adevărat, nu e însă mai puțin adevărat că s'au înmulțit cunoștințele oamenilor, și că mulțumită științei, se poate dobândi roade mai multe și mai bune de pe o bucată mică, și puține de pe una mai mare, dar' rău lucrată. Același lucru se întâmplă și cu plantele de nutreț. De pe o holdă de pământ cultivată cu plante de nutreț se poate scoate cel puțin de două ori mai mult fân verde ori uscat, decât pe aceeași întindere de pământ de pășune ori islaz. Săteanul având nutreț îndeajuns, va ținea mai de grabă vite mai multe, ear' când are vite, e în măsură de a îngrășa pământul, scoțând îndoit rod decât dacă l-ar lăsa așa numai în seama lui Dumnezeu, cum fac până acum cei mai mulți dintre plugarii noștri.

Că în bunătaea și puterea vitelor stă tăria unei plugării, s'a spus de atâtea ori, fără ca însă să se fi băgat prea mult în seamă această vorbă tocmai de cătră plugarii necărturari, ca unii ce trebuie să cunoască mai de aproape nevoile vieții.

Marea pricină, pentru ce au dat înapoi vitele țerei noastre, este lipsa de nutreț. Singura parte bună a vitelor noastre, ce lea mai rămas, este că pot răbda de foame. Într'adevăr, într'o vreme caii noștri erau mai frumoși și căutați de cumpărătorii străini. Dar' în acea vreme chiar dacă aceste vite petreceau eara și vara în herghelii întregi pe câmp, ca și cum ar fi fost sălbaticie, pământurile necultivate erau însă mai largi, și earba rămânând necesită, ele tot gâseau o hrană mai bună decât astăzi, când desgroapă cu copita de sub zăpadă câteva fire de verdeață și niște rămășițe de earbă uscată. Zicătoarea engleză, că »mărimea trupului calului stă în sacul

cu ovės«, s'a dovedit la toate popoarele, și trebuie să slujească drept pildă și poporului nostru dela țară.

Acelaș fapt se întâmplă și cu vitele albe, cari cu toate că sunt mult mai de folos săteanului decât calul, sunt însă tot așa de rău, dacă nu chiar și mai rău îngrijite. Aceași vită este de multe ori și de lucru, și de lapte, și de măcelărie, hrana însă care i-se dă n'ar întrebuița-o un țaran englez nici ca așternut pentru vitele sale. Boul și vaca, temeiul economiei noastre, s'au chircit și din pricină, că nu s'a căutat de hrana lor, pe când erau tineri. Chiar vacilor a fâta li-se dă fân muced și pae stricate, hrana care nu poate să le priască de loc. Cât privește despre îngrășatul unei vite, se știe prea bine, că numai cu paie ori cu fân, nu se poate scoate vite căutate și de preț pentru măcelărie.

Dacă de nutrețuri de grajd, cum sunt turtele de cânepă, de in de floarea soarelui, nu poate fi încă vorba în cea mai mare parte din economiile țaranilor noștri, să căutăm cel puțin, ca nutrețul de câmp să fie mai hrănitor. Dacă vitele stau pe câmp decum încolțește earba, până ce cade zăpada, cel puțin câmpul să le dea hrana cu înelșugare. A hrăni vita mereu cu paie și cu coceni de porumb, însemnează numai a o ținea cu zile, căci un asemenea nutreț nici nu îngrășe, nici putere de muncă nu-i dă.

La o expozițiune de agricultură, foarte mulți plugari de frunte și tovărășii agricole au arătat felul și chipul cum își țin economiile de lăptărie. Și s'a putut vedea ce deosebite mare este în ce privește bunătaea și bogăția lăptelui, între vacile nutrite bine, și cele hrănite mai slab. Așa bunăoară un agricultor care avea mai multe vaci, căpăta pe zi una cu alta 9 litri de lapte, hrânindu-le vara cu trifoiu amestecat cu ierburi nutritoare. O tovărășie agricolă cu 700 de vaci, capătă zilnic câte 11 litri de lapte de fiecare vacă, nutrin-du-le eara cu tescovină, țărțe și fân ear' vara cu trifoiu verde și ierburi dintr'acele, cari dau fânul cel mai bun. Pe când o altă tovărășie de lăptărie cu 988 de vaci, al căror nutreț eara era mai mult fân, ear' vara pășune la câmp, nu avea nici trei litri de lapte de vacă pe zi.

Pentru a avea o hrană bună și înelșugată este însă nevoie de a face anume livezi, cultivând numai plante hrănitoare.

Căci într'adevăr, chestiunea pășunilor la câtă dușmănie, procese, ba chiar și vărsare de sânge n'a dat loc pe când dacă s'ar fi urmat sfaturilor și bunelor pilde pe care le-am dat în decursul ani-

FOIȘOARA

Dreptatea...

Dreptate — cere lumea întregă. În dureri să svîrcolește Omul desrobotat De atâtea patimi; să nțeleagă Una și cel-ce nu cunoaște: C'a păcătit...

Da'n calea faptelor se pune Minte ce — așteptări restrânge, Făcând lucru întors: Rîzând vizi unul că-ți și spune C'altul dreptul lui îl plânge Cu lacrimi ce a stors

Dreptatea e ca și un fulger Ne așteptat eara, ci'n vară Dar' înfricoșat, — Ce'n veci veghează ca ș'un înger, Și ori-ce taină cu a sa zară Din cer — a aflat...

Moteancă.

Tolli...

Cinssem. Seta mă ardea pe gât, ear' ca să mi-o astămpăr cerui trei deci de vin. Meditam asupra feluritelor lucruri când prietenul meu Emil mi-a scos din adâncimea gădurilor prin prezența sa, ocupând loc la masa mea. — Incepurăm a conversa, ear' eu aflai între firul unei povestiri, aducându-i la cunoștință că între senzațiile zilei am să-i descopăr o noutate care mult mi-a surprins și care constă din aceea, că eu am fost a cel fericit că am un oaspe pe de toate zilele, în aceea-ce privește domnia...

I-am spus priet. nului meu Emil că aceea notabilitate, care cu cât-va timp mai înainte mi-a onorat cu prezența sa, s'a întreținut în societatea mea numai atâtea timp cât am cinat, căci după aceea m'a părăsit, însuși nu știu motivul.

Mult s'a mirat Emil și n-a vrut să creadă vorbelor mele neînțelegând rostul lor. I mișca umerii, mă privea cu un zîmbet pe buze, care arată nedumelire și o presumpție de glumă sau de haz, peacă eu imi păstram la toată întonarea cuvântului receruta serio-sitate, predând lucrul de un fapt împlinit.

S'a întemplat anune că la masa aceea unde eu de comun mă așezam pentru a da stomachului hrana recerută, sosl un domn

de statură pitic, îmbrăcat într'un costum negru ca peana corbului... Era vesel noul oaspe, din ochii lui scăpărau presemnele unei deosebite satisfacții împrăunată în același timp cu o demonstrativă mândrie, făcând mereu aer dintr'o aripă a îmbrăcămîntului său, ce atârna în forma unei coade Avea ceva la vestiminte în forma unui frac...

După ce a ocupat loc lângă mine, pe un scaun, nu făcea altceva decât că mă fixa lung și ciulia din urechi Asculta fiecare vorbă a mea, dar' nu răspundeaa nimic la toate cele ce îl întrebam. Era prea distras din cale afară, când în sfârșit vîzându-mă și pe mine alterat de indispoziția sa, se dete jos de pe scaunul său, de unde șezînd, nu-i ajurgeau picioarele la pământ și se duse vînturând superb din fracul său...

Aceasta ar fi pe scurt schiltelei acelei istorisiri pe care am povestit-o amicului meu Emil, dar' fiindcă oaspele meu din chestie a fost peste măsură diplomat în ale mîncării și fiindcă amicului meu Emil nu i-am putut spune toate din fir în pîr, ca să fie înțeles, în următoarele voi enera toate fragmentele ei.

Cum zic amicului meu Emil își luă rămas bun dela mine, chemat find acasă a cină, deci lui i-am putut comunica lucrurile numai așa în fugă.

Rămas singur, mi-am închegat toate mo-

mentele mai însemnate din pățania aceea cu marele domn »pitic«, pe cari în următoarele le voi circumscrie prin cuvinte:

Prezum spusei, eram prea falos pe soarte în vremea aceea când parte avui de prea însemnatul meu oaspe, care mi-a ținut de urit în întreg duratul cinei, ear' drept recunoștință — observînd impertinența chelnărului de a trece așa ușor peste afabilitatea și culaneria ce de obicei se așteaptă, mai ales țară de o așa persoană marcantă cum era și necunoscul meu conmăsean — am început să fiu eu mai prevenitor.

Pe gâtatul cinei să aflau încă câte-va farfurii pe masa mea, ba mai rămasese din belșug și din ale mîncării, deci m'am pus eu să îl servesc, după ce înzadar marile meu oaspe a tot așteptat să-și capete și el dela birtaș porția sa.

Îl vedeam de tot neajutat pentru a mîncă din propria s'a putere și deci rînd pe rînd îi dădui bucăți de friptură, pe cari le puneam pe scaunul unde el se puse. Notez că dela început s'a pronunțat contra ori-cărui servis modern, respingînd farfuriile etc., ear' din parte-mi adaug că nu doară că nu știa mîncă în felul acelor oameni poleți de înteligință și bine orientați în ale usurilor sociale: cu lingura și cuțitul la mîna dreaptă, cu furcuța, pânea și cu servetul la mîna stîngă

A N U N Ţ

Aduc la cunoştinţa onoratului public din Orăştie şi jur, că

Sâmbătă în 1 Octombrie n. a. o.
voiu redeschide

Băile de vane şi aburi

din Orăştie str. Faurilor nr. 8.

Din nou aranjate după regulile igienice, cu gust şi deplină curăţenie, serviciul prompt.

Scalde de aburi, pentru domni se pot lua: **Mercurea** şi **Sâmbăta** d. a. dela 2—8 ore. **Dumineca** a. m. dela 8—11 ore, d. a. dela 2—6 numai cu 50 fil.

Scalde de aburi, pentru dame se pot lua: **Marti** şi **Joi** d. a. dela 2—8 ore.

Scalde de vane se pot lua în toată ziua dela 6 ore a. m. până la 8 ore seara.

PREŢURILE DE SCALDĂ:

1 scaldă de aburi 1 cor., pentru şcolari 80 fil., 1 scaldă de vană 80 fil., 12 scalde de aburi în abonament 10 cor. 12 scalde de vane în abonament 8 cor.

Rugându-mă pentru frecuentare cât de deasă, semnez, cu distinsă stimă

(247) 2—6 **S. BIRTLER.**

„DACIA”

INSTITUT DE CREDIT ŞI ECONOMII, SOCIETATE PE ACŢII ÎN ORĂŞTIE

P. I.

Avem onoare a vă aduce la cunoştinţă, că am transformat isvorul şi am aplicat un expert la manipulare, prin ce apa noastră s'a îmbunătăţit şi este cu mult mai plăcută ca până acum. La dorinţa vechilor muşterii şi consumenţi i-am redat numele vechiu de:

Apă minerală din Şoimuşul-Murêşan.

ANALISA CHEMICĂ

	în 1000 grame apă
Calcium hydrocarbonat	1.0542
Magnesium hydrocarbonat	0.3497
Calcium sulfat	0.2316
Natrium hydrocarbonat	0.1705
Ferum hydrocarbonat	0.0390
Kalium chlorid	0.0520
Mangan hydrocarbonat	0.0154
Kalium hydrocarbonat	0.0094
Lithium hydrocarbonat	0.0019
Silicium dioxid	0.0096
Suma substanţelor solide	1.9333 grame apă
Acid carbonic liber	2.3953
Volumul acidului carbonic liber	12146 c. c.

Precum dovedeşte aceasta analiza „Isvorul din Şoimuşul-Murêşan” (apă acră de Pauliș) e a se număra în grupa acelor ape acre pământoase, cari conţin fer. După caracterul seu chemic, format din cantitatea şi proporţia părţilor sale constitutive, isvorul acesta face parte din grupa *apelormai renumite*. Are un prea plăcut gust şi fiindcă conţine deosebit mult acid carbonic — în privinţa căruia „Isvorul” ocupă un loc între apele acre mai de frunte — prin limpezimea sa e o excelentă apă de beut. Pentru locuitorii părţilor lipsite de darul unei ape sănătoase: apa „Isvorului” e de nepreţuit. Din compoziţia potrivită a apei se poate deduce, că şi pentru praxa medicală va fi un factor important.

Conform actului alăturat, apa trimisă spre analizare s'a scos şi sigilat în faţa artistiei comunale.

Budapesta, la 3 Martie 1903.

Dr. Hankó Vilmos m. p.,

(L. S.)

profesor de chimie la şcoala reală superioară de stat a cercului II-lea din B.-Pesta, membru al academiei maghiare de ştiinţe.

Institutul nostru a îngrijit, ca aceasta apă distinsă şi răcoritoare, care beută curată, cu vin ori sirup este tot asemenea de excelentă să fie pusă la dispoziţia onoratului public şi anume cu un preţ foarte ieftin:

- a) 1 ladă cu 25 sticle de 1 ltr. franco gara Deva Cor. 6.25
b) 1 „ „ 50 „ „ 1 „ „ „ „ „ 14.50
c) 1 ladă cu 25 sticle de 1/2 ltr. franco gara Deva Cor. 5.50
d) 1 „ „ 50 „ „ 1/2 „ „ „ „ „ 13.—

trimiterea ambalagiului (ladă, sticlă şi tioc franco gara Deva) se restituie

ad: a) Cor. 4.50 || ad: c) Cor. 4.—
b) „ 11.— || ad: d) „ 10.—

Comandele, plăţile şi reclamele se fac la adresa:

„Intreprinderea de apă minerală M.-Şoimuş” în Deva

Până acum am introdus apa în următoarele localităţi şi am instituit depozite, şi anume în

- 1) Deva, la întreprindere însaşi;
- 2) Orăştie, « Gustav Zobel;
- 3) Sas-Sebeş, « George Pop;
- 4) Alba-Iulia, « Salamon Löwi;
- 5) Abrud, « Absolon Faur;
- 6) Cluj, « Haraszthy Jenő;
- 7) Caransebeş « „Severineana”, inst. comercial;
- 8) Gross « Maxim Pop;
- 9) Lipova « Grossman Miksa;
- 10) Arad « Hartmann Samu

Stăruinţa noastră este în troduce aceasta apă

în ţeara întreagă în cel mai scurt timp.

Ca întreprindere atât de folositoare, apelăm la binevoitorul sprijin obştesc, rugându-vă a ne onora cu comande cât de multe.

Orăştie, Septembrie 1904.

„Dacia,”

institut de credit şi economii soc. pe acţii.

„THE STANDARD”

fondată în anul 1825.

Efectueşte

Asigurări de viaţă pe lângă condiţiuni foarte favorabile.

Incasso anual Coroane: 32.000.000.— Dividende solvite Cor.: 170.000.000.—
Avere proprie: 260.000.000.— Despăgubiri de viaţă > 520.000.000.—
Agentura generală pentru Transilvania: Cluj, Strada Ferencz József Nr. 17.
Filială pentru Ungaria:
Budapesta, Strada Kossuth-Lajos Nr. 4 în palatul Standard (Casa proprie).
32—50 Centrala generală: Edimburg (Anglia).

„DACIA”

institut de credit şi economii, societate pe acţii.

Reşedinţa societăţii: Orăştie (Szászváros, Broos).

Birourile societăţii se află în casele proprii:
(Strada Berăriei nr. 12).

Capital social 100.000 cor.

Operaţiunile societăţii sunt:

A) primeşte depuneri spre fructificare.

a) depuneri fără anunţ până la 100 cor. 5 1/2 %.

b) depuneri mai însemnate cu anunţ de un an cu 6 %.

c) depuneri făcute de biserici, şcoale, corporaţiuni culturale ori cu scop de binefacere cu 6 %.

Contribuţia erarială pentru sumele depuse se plăteşte prin institut.

Regulamentul special pentru depuneri se cuprinde în libelul de depuneri.

Depuneri, ridicări şi anunţări se pot face şi prin postă şi se rezolvă fără întârziere.

B) Acoardă credite personale pe lângă cambii.

C) Acoardă împrumuturi pe efecte.

D) Acoardă împrumuturi pe lângă siguranţă ipototecară.

E) Institue ramul de amanetare pe aurituri, argintării, pe lângă dispoziţiile legale existente, procurându-şi concesiunea forului competent.

F) Cumpără şi vinde efecte publice, pe cari în cas de lipsă le poate lombarda.

G) Cumpără şi vinde realităţi.

H) Cumpără şi vinde ori-ce lucruri mobile.

I) Tot felul de întreprinderi comerciale şi economice, în societate cu alţii ori singură.

K) Finanţează patente.

L) Arêndează şi exarêndează realităţi şi alte drepturi şi întreprinderi de tot soiul.

Directiunea.

„Minerva” inst. tipogr., societate pe acţii

în Orăştie Szászváros.

Opuri —
Bilete de log.
Broşuri —
Circularare —
Bil. de vizită
Invitări —
Bilanţuri —
Acţii —
Cap. de epist.
Placate —
Ord. de dans
Adrese —
Compturi —
Note —
Preţ Curent.
Anunţuri —
Registre —
Imprimare —
Couverte —
Bilete de cun.
Etc. etc. etc.

Există deja de 15 ani şi este pro-
văzută cu tot felul de material
necesar, ca ori-care altă tipografie.

Institutul Tipografic

„Minerva”

pe lângă că efectueşte ori-ce co-
mande repede şi cu preţuri mode-
rate, se îngrijeşte totodată ca toate
acelea să fie estetic lucrate şi
fără erori.

Până de present se bucură de sprigi-
nului celor mai îndepărtate oraşe. Dovadă
aceasta despre promptitudinea şi
acurateţea cu care efectueşte ori-ce
lucrare.

Ca prima tipografie românească în
acest mare comitat, se roagă de bine-
voitorul sprijin al celorlalte institute
rom., precum şi al privaţilor.